Пшевлоцький О.Й., студент гр. ЗМО-22-2м,
наук. керівник – к.е.н., доц. Денисюк О.Г.
Державний університет «Житомирська політехніка»

ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА МУНІЦИПАЛЬНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ГОСПОДАРСТВА

Основна функція підприємств муніципальної енергетики як базової галузі системи життєзабезпечення міста полягає в забезпеченні споживачів всією номенклатурою товарів, робіт і послуг з енерго- та теплопостачання, необхідних для нормального функціонування міста. Однією з проблем у сфері надання комунальних послуг є кризовий стан системи теплопостачання. Основними ознаками кризи у цій сфері є надвисокі тарифи, незадоволеність споживачів якістю і надійністю послуг, низький рівень сплати споживачами послуг з теплопостачання, прогресуючий знос основних засобів.

Підприємства муніципального енергетичного господарства мають наступні особливості:

1. ***Монопольне становище*** підприємств централізованого теплопостачання на ринку (за всіма класичними ознаками).

2. Сезонність виробництва та продажу. Збіг у часі процесів виробництва та споживання енергоносіїв є основною технологічною особливістю виробничої сфери комунальної енергетики через неможливість масштабного комерційного накопичення енергоносіїв. Тому режим виробництва теплової енергії однозначно визначається режимом його споживання.

3. Неможливість створення запасів готової енергопродукції у виробничій сфері комунальної енергетики обумовлює наявність резервів потужностей, що генерують, потужності теплових мереж, а також запасів палива на електростанціях.

4. Взаємозамінність генеруючого обладнання. Устаткування, що генерує електричну та теплову енергію, може використовувати різні первинні енергетичні ресурси: органічне паливо, відновлювані джерела енергії (гідроенергетика, сонячна, вітрова, геотермальна та ін.).

5. Низька ефективність вироблення електричної та теплової енергії. Електроенергетика, як і виробничий сектор комунальної енергетики, слід віднести до досить паливомістких галузей економіки. На сучасних великих ТЕС, обладнаних паротурбінними конденсаційними енергоблоками, ККД у кращому випадку трохи перевищує 40%. Близько 40% тепла палива, яке спалюється на ТЕС, непродуктивно виділяється в навколишнє середовище. Так, основна складова виробничих витрат на ТЕС і ТЕЦ пов'язана з паливом (70-80% собівартості).

6. Безперервний характер виробничого процесу та складність енергетичного обладнання. Безперервний характер виробничого процесу потребує високого рівня його автоматизації. Енергетичне обладнання, особливо встановлене на електростанціях, відрізняється конструктивною складністю та високою металоємністю. Технологічна єдність виробництва та споживання енергопродуктів потребує координації планів розвитку генеруючого обладнання та транспортних потужностей національних та регіональних енергосистем.

7. Забруднення навколишнього середовища, а саме безперервне виділення величезної кількості тепла та шкідливих речовин в атмосферу, споживання величезної кількості кисню з атмосфери.

8. Тарифоутворення на теплову енергію здійснюється НКРЕКП та ОМС.

9. Велика кількість споживачів. Якщо підприємства, зайняті в інших секторах економіки, мають справу з відносно невеликою кількістю покупців, то теплопостачальні підприємства надають послуги юридичним та фізичним особам, кількість яких може досягати кількох десятків тисяч. В даний час більшість квартир об'єднані в товариства власників житла, житлово-будівельні кооперативи або керуючі організації, однак є й ті, які досі не обрали спосіб управління. З такими мешканцями ресурсопостачальні організації укладають контракти безпосередньо. Ще однією особливістю є те, що підприємство не завжди вільне у виборі споживачів. Часто муніципальні органи влади примушують теплопостачальні організації укладати контракт на постачання тепла із свідомо ненадійними контрагентами (бюджетними організаціями, багатоквартирними будинками з низькою платіжною дисципліною). В умовах ринкових відносин правильним рішенням для компанії була б повна відмова від взаємодії, проте в умовах високої соціальної значущості теплопостачання така політика просто неприпустима.

10. Неефективне правове регулювання. Значною мірою проблеми, що існують у сфері теплопостачання, викликані недосконалістю механізмів державного регулювання відповідної діяльності. Масштабні реформи у сфері створення ринків електроенергії та природного газу не супроводжувались відповідними змінами у сфері теплопостачання.

Підприємства муніципального енергетичного господарства належать до сфери економіки, рівень розвитку і якість надання послуг якою, значною мірою, визначають якість життя населення та впливають на економіку окремих регіонів та країни в цілому. Тому, завдання забезпечення ефективного функціонування та розвитку даних підприємств має стати пріоритетним.

Література:

1. Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир: Вид-во «Рута», 2021. 856 с.